

ΑΓΓΕΛΟΥ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΥ

Ο ΑΛΑΦΡΟ·Ι·ΣΚΙΩΤΟΣ

Ο πραγματικός κυρίαρχος τῶν πραγμάτων καὶ τῶν συναισθημάτων, ὁ κυρίαρχος τῆς ρευστότητας τῆς ζωῆς, εἶνε δὲ Ποιητής.

Μὲ ἀκατάβλητην ὁρμὴ σύνθεσης συγκεφαλιώνει—ἀναδημιουργεῖ μᾶλλον—καὶ τῆς διαίσθησης τὰ ὄντειροπολῆματα καὶ τὸν ἀντιληπτὸν κόσμο, ὅπως καμιὰ ἄλλη μέθοδο γνώσης. Ἀλλὰ καὶ ἀπλὸς ἀκόμα ἀποδέκτης τοῦ θροῖσματος τῆς διαβατίφας ζωῆς, δονεῖται καὶ ἀποδίδει ρυθμικά, δηλαδὴ ἀντιληπτά πάλι, τὰ ζωϊκά ρεύματα ποὺ τὸν συνταράσσουν. Ἐδόθηκε λοιπὸν—σὲ διανόηση καὶ μουσικὴ—στὸν Ποιητὴν νὰ ἐπιβάλλει τὸ ρυθμό του στὴν ὑπαρξὴ καί, ἀπὸ τὴν ἀσυναρτησία τῆς, ποὺ θαμπώνει τὸ κοινὸ μάτι, νὰ συγκομίζει ἀπόσταγμα καθαρὰ ἀνθρώπινο—τὸ μόνο ποὺ ἔνδιαφέρει.

Τέτοιος κυρίαρχος, τῶν πραγμάτων ἴδιως, φανερώθηκε δὲ Σικελιανὸς στὸν «'Αλαφροῖσκιωτο» καὶ στὶς «Ραψωδίες τοῦ Ἰόνιου» ἔναν τόμο ἄδολης ποίησης, λυρισμοῦ ἀσυγκράτητου, στίχων πλαστικῶν, ποὺ τὴν ἀδρὶ σάρκα τους φοδίζει ἀλικο αἷμα—τὸ ἴδιο αἷμα ποὺ ἔκαιγε τὶς φλέβες τοῦ Διόνυσου, ἀφύτερο καὶ ἀπὸ τὸ ἀκρατο καὶ φλογισμένο κρασί.

Ο «'Αλαφροῖσκιωτος» εἶνε ἔνα ἔπος, τὸ ἔπος τῆς ποιητικῆς διανόησης. Ἀνιστορᾶ, μὲ ἀνείπωτες παρθενικὲς φράσεις, σὲ βοὴ μεγάλου ἔλευθρον ρυθμοῦ, τὴ γέννηση, τὴν ὁρμητικὴν ἄνοδο καὶ τὸ γαλήνιο κυριαρχικὸ ἀπλωμα τῆς ποιητικῆς συνείδησης. Οἱ στίχοι του σὰν νὰ είνε αὐτὴ ἡ ἀνάστα τῆς φύσης, σὰν νὰ εἶνε ἡ σκόρπια ψυχὴ τῆς ὑπαρξῆς ποὺ μὲ ἀγωνία ζητᾷ νὰ σαρκωθεῖ σ' ἀνθρώπινη συνείδηση, θροοῦν τὸν πηχτὸ θρό τῆς ἔντονης ζωῆς τοῦ Λιονυσιακοῦ παιροῖξυσμιοῦ :

...καὶ ἀνέβιρκα
“Οσο ἀνεβαίνει ἡ ἡμέρα,
Γιὰ νὰ χαρῷ τὸ διάπλατο
Τοῦ ἀπάνω κόσμου ἀγέρα.”

* * * * *

Κάτου ζευγάραι ἀλάτρεναν
Τ' αἴτια, τάνεμοπόδα
Στ' ἀλώνια—Απὸ τὸ πέταλο
Καὶ τὸ στοιχνάρι ἐνόδα
Σπιθοβολῶντας—ἔλαιμπαν.

Ἡ ἀθεμονιές ἐβάραιναν.
 Νὺ ξαναμποῦνε ἐπάλευναν
 Στούς σβόλους τὰ σκουλίκια.
 Ἀνακοχλάνε στὶς ἑλιές,
 Μιὰ βράση τὰ τζιτζίκια—
 Ἐτρεμε ηχλόη ὄλούθενες·
 Τὸ λυγερὸν ἀγέρι,
 Ἐσήμαινε αἰθερόιχον

• Ψηλά, τὸ μεσημέρι
 Στὶς λαγκαδιές ἐσειόντανε
 Σὰν πόταμος, ἡ φτέρη.
 Ἀσωτο γύρα πέλαγο.
 Τὸ αἰθέριο σημαντῆρι,
 Στὴν πλώρα ἐχτύπα ἡ στὸ πανί,
 Τὸ τρεχαντῆρι,
 Ἐχτύπας στοῦ φαρᾶ τὸ αὐτί,
 Ποὺ τοῦ πελάου τῇ στρώση
 Κυτῶντας, ξάφνου ἔνα ἀλαφρὸν
 Ἀποκάρωμα εὔχε νιώσει.

Θὰ ἥτανε πολὺ πρόχειρο νὰ χαρακτηριστεῖ μιὰ τέτοια ποίησι, δῶς ἐκδήλωση τοῦ αἰσθήματος τῆς φύσης. Αἰσθήμα τῆς φύσης: "Ορος ἔξαντλημένος πιά, χωρὶς περιεχόμενο, χωρὶς νόημα, ὅρος γραφείου ὑποκοριστικό. Μήπως μὲ τὸν ἵδιον ὅρο δὲν δικαιολογήθηκεν ὅλη ἡ ποιητικὴ π αρ α γ ω γ ἡ τῶν σπουδαστηρίων, τὰ λογοτεχνικὰ ἐφευρήματα πού, σιγὰ σιγά, ἔπλασταν μιὰ συμβατικὴ φύση, μιὰν ὑποχρεωτικὴ φύση ἔξω ἀπὸ τὴν πραγματική, μιὰ φύ σ η λ ο γ ο τ ε ρ γ ν ι κ η ; Μήπως μὲ τὸν ἵδιον ὅρο δὲν ἔξηγήθηκεν ἀκόμα καὶ ἡ περιγραφικὴ ποίηση, τὸ ζωγράφισμα ἐνὸς ἄψυχου κομματιοῦ — βούνο, δέντρο, πλαγιά, όρανι, θάλασσα ; "Ολη ἡ στιχουργικὴ τοπειογραφία ;

Βαθύτερη πηγὴ ἔχει ἡ τέχνη τοῦ Σικελιανοῦ. "Ο δραματιστὴς —ἀλαφροῖσκιωτος δὲν εἶνε καν δ ταξιειδιάρης προσκυνητῆς τῶν πραγμάτων, ἔστω καὶ περιπαθής, οὕτε βλέπει σὰν ξένος τὴν πλάση, σὰν ξέχωρος ἀπ' αὐτήν, σὰν π ε ρ ί ε ο γ ο ζ. Εἶνε ἔκεινος ποὺ ἀδιάκοπα συζεῖ μαζὸν τῆς σὲ ψυχικὴ συνταύτηση. Δὲν ἀνεβαίνει ψηλὰ γιὰ ν' ἀτενίσει ἔγωντικὰ τὸ θέαμα καὶ νὰ χορτάσει τὰ μάτια του καὶ τὶς αἰσθήσεις του μὲ εἰκόνες. Δὲν εἶνε οὕτε θεατὴς οὕτε κριτής τῆς πλάσης. Εἶνε τὸ ἐ κ φ α σ τ ι κ ὁ μέσο της. Δὲν παραληρεῖ γιὰ τὸν ἔαυτό του ἡ γιὰ μᾶς ἀστωτα σπαταλᾶ τὴν συνείδησή του τὴν συμμική, γιὰ ν' ἀδομονίσει σ' αὐτήν τὸν ὕμνο τῆς ἡ ὑπαρξη. Στὸ διάφανο τὸ ἄϋλο πιὰ Ἐγώ του, ἀθρόα ἡ ζωὴ συμπυκνώνεται :

—καὶ μ' ἔσεισαν
 Τὰ φύγη, ως ποταμίσια φεῦθρα,
 Πῶς ἥταν ἔνα ἀνάνιωσα κι' ἀρίθμητο
 Στὴν τόση ἀνατριχίλα τὸ κορμί μου,

Βουγίσιες βρόνσες τούς κρουνούς ἀνοίξανε
Καὶ ὡς πλάτανος ἐσείστη ἡ δύναμή μου.

"Ετσι—αἰώνια πηγὴ λυρισμοῦ ἀνόθευτου—δ ποιητῆς δονεῖται ἀπὸ τὴν ἑνιαῖα δύναμη ποὺ διατρέχει τὸν κόσμο. 'Η διάνοια, καὶ' αὐτὸ τὸ κορμί του, μοιάζει εὐγενικὸ δοχεῖο ποὺ ξαφνικά, πλυμμήρα ἀκατάσχετη—τῶν ὄντων, τῆς πλάστης τὸ νόημα—δρμητικὰ γεμίζει, ἔως ὅτου φτάζει ἡ Ἱερὴ τῆς πληθύρας στιγμή, τοῦ ποιητικοῦ ἔργειλίσματος ποὺ μὲ τὸ ἀνάβρυσμα τοῦ στίχου κρατᾶ μετέωρη, ὅσο ἔνας παλμὸς καρδιᾶς, τὴν δλοκληρωτικὴν ζωὴν.

"Ομοια δ ψαρᾶς ποὺ

...τοῦ πελάμου τῇ στρόσῃ
Κυτῶντας, ξύφρον ἔνα ἐλαφρὸ
Ἄποκάρωμα εἶχε νιώσει.

Σὲ τέτοιαν ἐπικοινωνία μὲ τὸν ἔξωτερικὸ κόσμο, καὶ ἡ ἀτομικὴ βιούληση καὶ τὸ ἀπαραβίαστο ἔγώ, ἀπλώνουνται, ἀποβάλλουν τὸν περιφρούσμένο χῶρο τοῦ ἄτομου καὶ κοινωνοῦν, συνταυτίζουνται μὲ τὴν μυστικὴ δύναμη ποὺ συγκρατάει καὶ περιλοῦζει μὲ φίγη ζωῆς τὴν μαγγανεία τῆς πλάστης. Καὶ ἡ θάλασσα μὲ τὴν ἄπειρη ἐνότητά της, μονάχη ἔκφραζει τὴν πληθύρα, αὐτὸ τὸ ἀπλωμα καὶ τὴν κυριαρχία τῆς ποιητικῆς συνείδησης :

Γαληνεύει, ως τὸν ἄμιμο, βαθιά μου
Καὶ ἀπλώνεται ἡ θάλασσα πίσα—
Σὲ ψηλούθόλωτο κόμα
Τὴν ὑψόνει τὸ ἀπέραντο χάδι.

"Εὰν εἶπα ὅτι δ Ἄλαφροῖσκινθος εἶναι τὸ ἔπος τῆς ποιητικῆς διανόησης, θὰ πρέπει νὰ διορθίσω τὸν δρισμὸν αὐτό, ἵνα μᾶλλον νὰ τὸν ἔξηγήσω. Πρόκειται, ὅχι γιὰ ἀντικειμενικὴν ἀφήγηση, γιὰ ἀναλυτικὴν ἔξιστόριση, σὲ στίχους, τῶν διαφόρων καταστάσεων τῆς ποιητικῆς συνείδησης, ἀλλὰ γιὰ μιὰ σειρὰ λυρικῶν συγκινήσεων κι ἔξάρσεων ποὺ μὲ τὴν ἀβίαστη διαδοχή τωνς ἔκθέτονται τὴν ἔξελιξή της. Πρόκειται γιὰ ἔπος λ κ ρ ι σ μ ἀ ν. Ἅκομα δὲν θὰ πρέπει νὰ νομιστεῖ ὅτι ἡ ποιητικὴ διανόηση τοῦ Σικελιανοῦ γεννιέται, ἔξελίσσεται καὶ διαπιστώνεται ἀπὸ λόγους ἐνδόμυχους καθαρὰ διανοητικούς, ἀπὸ ἔκδιλωση δηλαδή δρισμένης τάσης τοῦ πνεύματος. Ἅπο τὴν πρώτη στιγμὴ τὴν προκαλεῖ ἀνθόρμητα, τὴν γεννᾶ περίπου, σὰν σὲ ἀπότομη σύγκρουση, τὸ ἀντίκρυσμα τοῦ γύρω κόσμου καὶ μάλιστα τοῦ χώματος τῆς Ιερῆς πατρίδας :

Βλέπω γύρα. Τὸ Ίόνιο
Καὶ ἡ ἐλεύθερη γῆ μου !

Καὶ ὅταν ὕριμη, ἀδρὴ, κυρία τοῦ ἑαυτοῦ τῆς, ἐτοιμάζεται νὰ τονίσει τὸν ὕμνο στὴ Χρυσόφρουδη, τὸν ὕμνο τῆς νικήτρας Τέχνης, πάλι ἡ φύση σὲ ὕστατο ἀγκάλιασμα λάγνης ἀπόλαυσης χαρίζει τοὺς γόνιμους κόλπους τῆς γιὰ τὸ ταξείδευμα τοῦ ἔργου :

Μὲ τοῦ νησιοῦ μου τὸ ὄνομα
Καὶ μὲ τὴ βοήθια τοῦ λαοῦ
Στὸ Ἱόνιο πέλαγο ἔρριξα
Τὸ ἐφτάπυργο καράβι
Τῆς μάχης. Καὶ ὅλα τὰ πανιά
Σὰ σύννεφα ἀνοιξιάτικα
Στὸν οὐρανόν του τάνοιξα.
Καὶ σηκωθῆκαν τὰ νερά
Καὶ σκύψαν γύρω οἱ κάβοι.

Στὴν ἀκένωτη πλάση, ὅχι τὴ νοητὴ ἀλλὰ τὴν χεροπιαστή, πάντα γυρίζει ὁ ποιητής, κι' ἀπ' αὐτὴν ἀδιάκοπα κι' ἀπλόχερο πέρονει τὶς εἰκόνες του καὶ τὶς μεταφορὲς ποὺ ἔξηγοῦν κάθε ψυχική του κατάσταση. Ἐλέχθηκε πῶς «τὸ τοπεῖο εἶναι μιὰ ψυχικὴ κατάσταση». Γιὰ τὸν Σικελιανὸ «ἡ ψυχὴ εἶναι ἔνα τόπειο» ἀφοῦ σ' αὐτὴν ἀντιφεγγίζεται κι' ἐκδηλώνεται ἡ πλάση.

Ἐμεῖς οἱ ἄλλοι, ἀδιάφοροι περνοῦμε πλᾶς στὰ πράγματα σκυμμένοι μέσα μας, μὲ μηχανικές κινήσεις. Ἀτενίζουμε γύρω μας σὰν ὅλα νὰ ἥταν ἄψυχα, ἀμύλητα, ἄβουλα. Ἐγωϊστικὰ καὶ φοβισμένα κρατοῦμε τὴ συνείδησή μας κλειστὴ καὶ δὲν θέλουμε νὰ αἰσθανθοῦμε τὴ δυναμικὴ ἔνταση τῶν πραγμάτων ποὺ ἔρπει πρὸς ἐμάς.

Μὰ νὰ ὁ ἄσωτος Ποιητὴς διαβαίνει μὲ πλανεμμένα μάτια, μὲ

μάτια
ποὺ ἀπάνω ἀλησμονήθηκαν στὸ ἡμερινὸ φεγγάρι,

καὶ ὁ πόθος τῆς πλάσης σέρνεται, δρμᾶ πρὸς αὐτὸν διψῶντας νὰ ἔκφραστει, νὰ ζήσει.

Καὶ αὐτὴ εἶνε ἡ μεγαλόπνοη ποίηση. Ἡ ποίηση ποὺ φεύγει ἀπὸ τὴν καθιερωμένη στάση τῆς λογοτεχνίας, ἀπὸ τοὺς περιορισμοὺς κάθε εἰδικῆς τέχνης, ἀπὸ τὶς μικροσυμβάσεις τῆς προοπτικῆς καὶ τῶν ταπεινῶν ἀνθρώπινων μέτρων. Καὶ αὐτὴ εἶνε ἡ εὐρύστερην ποίηση, ποὺ μὲ χάλκινες λέξεις, βοᾶ στᾶ δκνᾶ ἀνθρώπινα αὐτιά τὸν βόγγο τῆς ζωῆς.

Ομοιογῶ πὼς εἶνε δύσκολο νὰ ἔχωτερικεύσει κανείς, αἰτιολογημένα, τὴν ἀγάπη του καὶ τὸν ἐνθουσιασμό του γιὰ ἔνα ποιητικόν ἔργο. Ὁχι πὼς ὁ ἔπαινος μὲ τρομάζει ἡ μὲ στενοχωρεῖ ὁ φόβος ὑπερβολῆς. Δὲν ἔχει σημασία ἂν γράψω ὅτι ὁ Σικελιανὸς εἶναι ἔνας ἀπὸ τοὺς μεγάλους λυρικούς, καὶ ὅτι ὁ Ἀλαφροῖσκιωτος εἶναι ἀγνὸς ἀριστούργημα. Αὐτή μου ἡ γνώμη μένει ὡς μαρτυρία εὐσυνείδητη. Καὶ σὲ ὅσους φράζουν τ' αὐτιὰ γιὰ νὰ μὴν ἀκούσουν τὴν πολύτι-

μη φωνή, ή σὲ δσους, μὲ στερεότυπο παραδεγμένο ποιητικό μέτρο, καταμετροῦν χαμογελῶντας καὶ τὴν πιὸ πρωτότυπη ἐκδήλωση, οἱ ὑπέροχοι στίχοι τῆς «Γλαιύκας» εἶνε ἡ πρεπούμενη ἀπάντηση, καὶ γι' αὐτοὺς ὅλους δικαιωματικὰ ὅ ποιητής, ἀπὸ τὸ ἀφάνταστο περιβάλλον ποὺ διάλεξεν ἡ ψυχή του, ὑπερήφανα ἥμιπορεῖ νὰ ψιθυρίζει τοὺς στίχους :

- Κι' ἀν λαζανιάζει ὁ κόρακας, γελάει κ' ἡ χελιδόνα
Πάντα ἡ ἐλιά θᾶνε ἰερή—καὶ στὸν αἰῶνα ἡ γλαῦκα,
Μαζί μὲ μῆς, θὰ νὰ κυτάῃ, στηλά, τὶς θεῖες ἑσπέρες.

Ἄλλα δὲν φελᾶ ὁ ἔπαινος σὲ δημιουργὸ ὅπως ὁ Σικελιανὸς, πὸν ἐνσυνείδητα ἔκτιμα τὴν τέχνη του στὴ σωστή της ἀξίᾳ καὶ πὸν παραμερίζει τὴν ἄπρετη μετριοφροσύνη, γιὰ νὰ ὑμνήσει, ποιητὴς αὐτὸς, τὴν ἀδολη ποίηση, δηλαδὴ τὸ ἔργο του, τὴν ἀποστολή του καὶ τὸν ἴδιον ἔσαντο του.

Ο ἔπαινος δὲν φελᾶ. Γιαντὸ θὰ ἐπιθυμοῦσα μὲ τὶς σημειώσεις μονι αὐτὲς νὰ ἐκόμιζα τὴν ἀγάπη ὅλων στὸ ἔργο του, πὸν ρέει ἀπὸ ἀνόθευτη πηγὴ λυρισμοῦ, χωρὶς νὰ χρωστάει ὑποτελή λάμψη στὴ μίμηση ἢ στὶς πρόχειρες δανεικές τεχνοτροπίες καὶ ἵδεολογίες. Καὶ προσπαθῶ νὰ διαλέξω τὰ λόγια αὐτὰ τῆς ἀγάπης.

Παραμέρισα τὸ ἄχαρο σχολίασμα τῶν συμβόλων, τῶν ἀλληγοριῶν πὸν ἄφθονες καὶ πλούσιες κρατοῦν σὲ συγκίνηση τὸ νοῦ καὶ τὸ ὑποσυνειδητὸ τοῦ ἀναγνώστη. Δὲν καταπιάστηκα οὔτε τὴν ἀνώφελη καὶ ἀνιαρὴ ἀνάλυση, μὲ λεπτόλογη ἐπιμονή, τοῦ ἡλιόλουστου καὶ ἰδιανικοῦ ποιητικοῦ ταξειδιοῦ. Ἀπὸ τὸ ἔργον ὅλο προτίμησα μόνο νὰ ἔξιδιαλέξω τὴν κεντρικὴ καὶ ἀγνὴ ὁμορφιά : τὴν συνταύτηση δηλαδὴ τῆς ἀνθρώπινης συνείδησης μὲ τὴν πλάση καὶ τὸ ἀρμονικὸ ἀνάβρυσμα ποίησης ποὺ ἥλθε νῶς ἀποτέλεσμα τῆς συνταύτησης, γιὰ τὴν χαρὰ τῆς αἰσθαντικότητάς μας.

Ας προσθέσω ἀκόμα πὼς ὁ Σικελιανὸς δὲν ἐλλαττώνει τὴ φύση· κι' ἀν τὴν ἔξανθρωπίζει, δὲν ἐπιδιώκει νὰ κολακέψει ἀνθρωποκεντρικὲς τάσεις, ἀλλὰ μόνο νὰ ἔμψυχώσει κατὰ ἀνθρώπινο τρόπο τὰ πρόγματα. — Καὶ στὸν ἀνταξιό της τεχνίτη ἄφθονα ἐχάρισε τὰ δῶρα της ἢ μιηδαία κι' ἀναοχὴ πλάση. Πλήθια τὰ πρωτότυπα ποιητικὰ ενδήματα, μεταδίδουν τὸ ρῆγος τῆς ζωῆς στὸ ἔργο του :

...καθένας

Στὴν ἀριονία, σὰ σὲ φαβδὶ ἀγριλίδας, ζυγιασμένος

Οἱ θύμησες σαζ, σὰ δαφνόφυλα
στὸ ἀγέρι, τρέμουν στὴ κορφή μου.

.... Ἀκομα
κάποτε ἡ θύμηση ἔφεται
καὶ μισθεδάει τὸ στόμα.

Σάν πεταλοῦδα ἐγύρισε
Στὸ μέτωπο μου ἡ σκέψη.

σὰν κλῶνοι
ποὺς ἀντικτυπῶνται τῆς ἑλικᾶς καὶ τὴν σιωπὴν πληριάνουν...

Διαβάζοντας, τέτοιους στίχους, μετέχει κανεὶς τῆς στιγμῆς ποὺς τοὺς ἐδημιουργήσε, καὶ νιώθει, μακροὺς ἀπὸ τὸ συμβατικὸ λεκτικὸ εὑρημα καὶ τὴν λογοτεχνία τοῦ σπουδαστήριου, τὴν πνοὴ τῆς ἔξιδανικευμένης ζωῆς—τόση δύναμη μεταδοτικότητας κλείει ἡ ἀθωότητα τῆς πρωτότητης συγκίνησης.

Καθαυτὸ Ἐλληνας—προχοιστιανικὸς—δ Σικελιανὸς μὲ τρεμάμενο ἀπὸ ἀγνὴ καλλιτεχνικὴ συγκίνηση χέρι, ἔχαδεψε δῆλη τὴν ἔξωτερικότητα τῆς πλάσης, κι' ἔδιωξεν τὰ ἵσκιώματα τῆς θολῆς φαντασίας τῆς Δύσης ἀπὸ τὸ ἥιλιόλουστο Ιόνιο. Ἔσβυσεν ἀπὸ τὸν Ἀττικὸν ἀέρα καὶ τὸν Ἐλληνικὸ κάμπο, τὰ χνάρια τῆς Ἀσκήμιας—Ἡμικῆς, καὶ τῆς ἔκδικητικῆς Ιουδαϊκῆς θεότητας τοῦ θάνατου τὴν κηλίδα. Ἔξυμνησε τὴν ζωὴ γιὰ τὴν δμοφριά της καὶ μόνο, καὶ ὅχι γιὰ τὸν ἀπίθανο σκοπὸ ποὺ φαντάστηκε δ ἀνθρωπος πῶς κυνηγᾶ καὶ τὸν θάνατο τὸν ἔξωράσε, τὸν ἀπάλυνε, καὶ τοῦ ἔδωκεν δῆλα τὰ συστατικὰ τῆς ἐπαναστροφῆς στὸν ἴδιον δρατὸ κόσμο ἀντὶ νὰ τὸν θεωρήσει κρίση καὶ ἀπαρχὴ νέας ζωῆς ἀνιαρῆς ἀθανασίας. Ἡ ποίηση του εἶναι λουτρὸ φωτὸς καὶ ἀγνότητας.

Ἐξοχα πλούσιο καὶ ἔξοχα εὔηχο γλωσσικὸ ἴδιωμα ἔξυπηρέτησε—ἀρτια ἐφαρμογὴ τοῦ μέσου στὸν ἐπιδιωκόμενο σκοπὸ—τὸν λυρισμό του καὶ τὸν ἔδυνάμωσε μὲ ἥχητικὴν ἀρμονία πολύβοη ποὺ νομίζει κανεὶς ὅτι μεταφέρει στὴν κλίμακα τῆς ἀκουστικῆς τὴν ἔκταση, τὸ πλάτος, αὐτὲς τὶς διαστάσεις τοῦ χώρου, δῶς καὶ τὰ παιχνιδίσματα τοῦ φωτός: τὰ χρώματα καὶ τὴν προοπτική. Καὶ πιθανὸ τὸ ἴδιωμα αὐτό, ἀποκρυσταλλομένο δπως εἶνε σὲ τέτοιο ἔργο, νὰ τείνει νὰ εἰδικευτεῖ σὲ κάθε ἐκδήλωση μεγεθυντικῆς ποίησης.

Ἐλευθερομένη ἀντίληψη τοῦ ουθμοῦ καὶ τῶν ποιητικῶν συμβάσεων, στὸν Ἀλαφροῖσκιωτο πρὸ πάντων, ἐπέτρεψε στὸν Σικελιανὸ νὰ πραγματοποιήσει τὶς θεωρητικὲς βλέψεις τοῦ ἔλεύθερου μέτρου, μὲ τελειότητα τέτοιαν ποὺ οἱ στίχοι νὰ φαίνονται—καὶ νὰ εἶνε ἵσως—φυσικὴ καὶ ἀβίαστη ἔξωτερούκενση ουθμικῆς σκέψης περισσότερο, παρὰ ἐναρμόνιση ἴδεων καὶ συναισθημάτων σύμφωνα μὲ προδιαγραμμένους ποιητικοὺς κανόνες. Καὶ γιατὸν τὸν λόγο δ στίχος του ἀκόλουθα, εὐλύγιστος, γοργός, πιστὸς ταυτόχρονα καὶ ἔλεύθερος κάθε ἐλιγμὸ τῆς σκέψης, χωρὶς τὸ ἀποκρυστικὸ παραγέμισμα ν' ἀποτυπώνει τὸ ἔξευτελιστικό του στίγμα. Καὶ γιὰ τὸν ἴδιο λόγο ἡ

ρίμα ἀντὶ νὰ κυβερνᾶ σὰν ἀπόλυτος κυρίαρχος, ἀστράφτει μὲ φυσικότητα ὅταν μόνο, γιὰ βαθύτερους ἀρμονικοὺς λόγους, ἀναπηδᾶ ἡ φλόγα τῆς ἀπὸ κάποια μυστικὴν αὐτονάφλεξη.

Ἄλλὰ καὶ γιὰ τὰ ἐλαττώματά της ἀκόμα θὰ ἔπειπε ν' ἀγαπήσουμε τὴν ποίηση τοῦ Σικελιανοῦ. "Αν ἡ ἔλλειψη ἀπαιτητικῆς ἐκλεκτικότητας ἀφηκε ἀκλάδεντο τὸ ἔργο ἀπὸ μερικὲς παρεκβάσεις—σὰν τὸν "Υμνο στὴ Γλαυκομάτα, γιὰ παράδειγμα, ἢ μερικοὺς στίχους στὴ Χρυσόφρων—καὶ ἐπέτρεψεν ὀλίγες ἐπαναλίψεις καὶ ρητορικὰ γυμνιάσματα ποὺ ἄδικα μακραίνουν τὸ ποίημα, πάλι τὸ προτέρημα τὸ κύριο τοῦ Σικελιανοῦ, τὸν ἀκατάσχετο του Λυρισμὸ, βαραίνουν τὰ ἐλαφρὰ αὐτὰ ἐλαττώματα. Καὶ ἄλλοιμον! πάντα γλήγορα θὰ ἔρθει ἡ ἐποχὴ τῆς πολὺ συνειδητῆς παραγωγῆς.

Θὰ εὐχόμουνα, μόνο μεγαλόπνοα χεῖλια ν' ἀπάγγελναν τοὺς στίχους τοῦ Σικελιανοῦ—σὰ βοεὴ πηγὴ ἀστείουετη. Σάν μόνυκρητὸ καταρράκτη οἱ εὐηγερεῖ λεξίεις ν' ἀντηχοῦσαν. Καὶ νὰ συγκλόνιζαν ὀλόκληρο τὸ κορδὶ καὶ νὰ μαστίγωναν ὅλες τὶς αἰσθήσεις οἱ ποιητικὲς μεγαλόπρεπες παραστάσεις, οἱ ρυθμικὲς εἰκόνες, ἢ βροντὴ τοῦ στίχου ποὺ ἀναστήνει στὰ μάτια μας τὴν πολύβοη καὶ πολύχρωμη φύση.

Καὶ θὰ εὐχόμουνα ἀκόμα, ἀφοῦ δὲν πρόκειται γιὰ στίχους πινύ στοχαστικὰ τὸ μάτι θὰ γύρει νὰ διαβάσει καὶ ποὺ λεπτόλογα θ' ἀναλύσει ἡ κρίσι ἢ ἡ διαίσθηση· ἀφοῦ δὲν πρόκειται γιὰ ποιήματα ποὺ τὶς λεπτίες χροδεῖς τῶν αἰσθημάτων θὰ δονήσουν ἢ ποὺ θὰ χαδέψουν ἀπαλᾶ τὸν μαλακωμένο πόνο, τὴν ξεθωριασμένη χαρὰ ἢ τὴν πολύπλοκην ἀγάπη—θὰ εὐχόμουνα νὰ παραμέριζεν ὁ λογισμὸς τὰ σύμβολα καὶ τὶς ἀλληγορίες ποὺ μετεχειρίστηκεν ὁ ποιητὴς ὡς ἀ φ ο ρ ο μ ἡ μονάχι στὴ λυρικὴ τὸν ἐκδήλωση, καὶ μὲ μεθῦστης ἀκρατου ἐνθουσιασμοῦ νὰ ξαναζούσαμε τὸ Διονυσιακὸν αὐτὸν "Υμνο.

Τόσες φορές φλύαρα μιλήσαμε στὴ Φύση, τόσες φορὲς ἐνοχλητικὰ ἐμπιστευτήκαμε στὸ ἀτάραχο στῆθος τῆς τὰ ἀσήμαντα μυστικά μας, τοὺς μέτριους πόνους καὶ τὶς χαρές μας, ποὺ δικαιολογημένα τὴν βρίσκουμε ψυχῷ καὶ ἀδιάφορῃ. Μὰ τώρα, μὲ τὴ σειρά μας, ἀφοῦ βρήκεν ἡ φύση τὴν ψυχή της, ἡ ἀκούσουμεν ὁρθοὶ τὴ μεγάλη της φωνή—βοιγγητό, οὔρλιασμα ἢ βοὴ χαρᾶς.